

**Ethica Amoris, Sive Theologia Sanctorum, Magni
Præsertim Augustini, Et Thomæ Aquinatis**

Circa Universam Amoris & Morum Doctrinam, Adversus Novitias Opiniones
Strenuè propugnata, Et In Materiis Principaliter Hodie Controversis
Fundamentaliter discussa

De Externis Regulis Amoris Et Morum, Legibus Utique, ac Præceptis
Virtutum Theologicarum, & Cardinalium, necnon Decalogi & Ecclesiae -
Libros Vndecim Complectens

Henricus, de Sancto Ignatio

Leodii, 1709

Caput LXXXV. Solvuntur objectiones.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73203](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73203)

namque moraliter, non intentionaliter, aut metaphysicaliter philosophandum; per consequens potius à paritate aliorum moralium, quam à paritate intentionalium, aut metaphysicalium. De societate ergo potius philosophandum à paritate mutui (uti proxime arguebamus) quam à paritate opinionis & scientiæ.

897 Secunda ratio: quidquid fit, an societas taliter contracta desinat in mutuum, saltem non est ratio iustior lucrandi titulo talis societatis, quam titulo mutui. Tunc enim (aliàs non) societas iustior est causa lucrandi, quam mutuum, quando pecuniam conferens in societatem, eam exponit periculo, ita quòd cum periculo ipsius mercator de ea negotietur, uti ex S. Thoma vidimus n. 872. Istam quippe, non aliam rationem S. Doctor ibi assignat. Et reverà ita esse perspicit, quisquis attentà mente pensaverit, pecuniam ex natura sua esse sterilem, nec alià ratione fructiferam, nisi vel per industriam utentis, vel per hoc quòd periculo exponatur ad legitimum usum lucrativum. Duabus igitur solum de causis licitum est lucrum ex societate, potius quam ex mutuo; vel quia industriam suam quis confert; vel quia pecuniam suam periculo exponit. Ergo qui solum pecuniam, & nullo modo industriam suam confert in societatem, nullam habet iustam inde lucrandi causam, nisi pecuniam suam periculo exponat.

898 Tertia ratio, & præcedentis confirmatio, est quia quancumque pecuniam solum confert quis in societatem, nullam verò operam, nec industriam, non potest, salvà æqualitate inter socios requisitâ, sic velle participare de lucro, ut nihil participare velit de periculo, nec de damno: æqualitas namque ista postulat, ut qui non vult participare de periculo, nec de damno, nihil etiam participet de lucro. Quippe postulat, ut non participet de lucro, in quo nulla est lucrandi ratio; ac per consequens postulat, ut totum lucrum, uti totum periculum & damnum socio relinquat, qui nullum periculum nec damnum subire vult, nec ullam operam conferre; nullam proinde lucrandi rationem participare; prout à simili videre est in socio nullam pecuniam conferente, qui si nollet saltem operam & industriam ponere, sed per alium contractum ab illius ponendæ obligatione se liberare, salvà æqualitate, non posset velle participationem lucri, qui particeps esse nollet rationis, seu tituli lucrandi.

Verum quidem est, quòd tunc nihil omnino superesset, quòd in societatem conferret; in casu verò (de quo agimus) superfit pecunia conferentis illam. Ast istud discrimen nihil facit ad enervandam vim argumenti. Cum enim pecunia sola (id est seorsim ab industria, labore, periculique incurfione) sterilis sit, & infructuosa, illam solum conferre seorsim, &c. in ordine ad lucrum

Tom. II.

percipiendum perinde est ac nihil conferre.

Quarta ratio est, quia contraria opinio 899
viam aperit usuris palliandis, excusandæque praxi, quâ pupillorum, viduarum, ancillarum, imò & nobilium pecuniæ, mercatori, vel alteri traduntur ad interesse, v. g. quinque in centum per singulos annos, quasi per modum commercii, retentâ facultate repetendæ fortis, quando ad majorem ætatem pupilli, & minores pervenerint, vel quando matrimonium, vel statum ecclesiasticum, aut religiosum suscipient, vel aliàs ad illorum arbitrium. Poterunt namque id prædicantes allegare, se interesse illud non prætere pro mutuo, sed pro commercio, si ve pro triplici illo contractu, virtualiter inito, cujus intuitu non exigunt interesse majus, cum possent. Quamvis enim de triplici illo contractu explicitè non cogitent, cogitant implicitè, volendo interesse illud lucri omni meliori modo quo fieri potest. Quod sufficere docent Lessius, alique triplicis contractus patroni. Illam nihilominus praxim tutorum & curatorum, pleraque damnant Concilia, Mediolanense I. Burdigalense anni 1583. Mechliniense anni 1570. Cameraçense anni 1586. Audomarense anni 1583. Iprensense anni 1587. Atrebatense sub Moulartio. Ecclesia quoque Gallicana in Conventu Melodunensi anni 1578. Denique pro Belgio nostro Philippus II. in Diplomate super executione laudati Concilii Cameraçensis art. 21. declarat tales contractus irritos & nullos. Et S. Antoninus p. 2. tit. 1. c. 7. §. 21. usurarios, restitutionique obnoxios.

CAPUT LXXXV.

Solvuntur objectiones.

Objicies 1°. cap. per vestras de donat. 900
inter virum & uxorem Innocentius III. jubet, ut dum maritus dilapidator vergit ad inopiam, dos uxoris deponatur in manus negotiatoris, ut honesto lucro inde comparato, matrimonii onera subleventur. Respondeo, nihil inde confici posse pro contractu trium: utpote cujus praxis tunc temporis nondum erat nata. Nec certè Pontifex mentionem ullam facit de adjiciendo pacto assicurationis dotis: tamen enim voluerit dotem eripi e manibus mariti dilapidatoris; hoc ideo non voluit, ut dos assicuraretur, sed ut tutior esset in societatem data prudenti mercatori, quam relicta in potestate mariti prodigi: eo quòd utique eo modo esset in manu prudentis mercatoris, quo in manu mariti divitis, qui sua prudenter administraret, non quidem absque omni periculo, sed nec absque spe lucri ad portanda matrimonii onera.

Objicies 2°. L. si non fuerint ff. pro socio 901
dicitur, ita coiri societatem posse, ut nullius partem damni alter sentiat, lucrum verò

Mmm 2

commune sit. Ergo licitum est societati addere pactum affectionis fortis, stante interea communione lucri.

Nego consequentiam: utpotè quam Adversarii non inferrent, si legem totam allegaret; sequitur enim immediatè post verba objecta, quòd hoc ita demum valebit, si tanti sit opera, quanti damnum est. Plerumque enim tanta est industria socii, ut plus societati conferat, quam pecunia. Item si solus naviget, si solus peregrinetur, pericula subeat solus. Lex ergo illa manifestè agit de casu, quo unus pecuniam confert in societatem, alter verò operam seu industriam æquivalentem. Quo casu lucrum vult esse commune, licèt alter socius, qui solam operam & industriam confert, nullam sentiat partem damni illius pecuniæ, si casu fortuito pereat: quia dum unus sociorum illorum pecuniam suam perdit, alter suas etiam operas (pecuniæ æquivalentes) perdit. Et idè majorem haberet communionem damni, quam lucri (contra æqualitatem societatis) si partem aliquam sustineret damni istius pecuniæ: solum enim reciperet medietatem lucri, sentiret autem tres partes damni, dum sentiret & operæ jacturam, & medietatem amissæ pecuniæ. Istam verò inæqualitatem lex illa removeare intendit. Et idè magis valet ad assertionem nostram confirmandam, quam ad eam infirmandam.

902. Objicies 3°. non est verum quod supra diximus, contractus utique trium desinere in mutuum: quia de essentia mutui est translatio domini à mutuante in mutuatarium. Pecunia verò, quæ mercatori confertur in societatem negotiationis, non transit in dominium istius mercatoris, licèt ipsi pereat, si pereat; eamque in omnem eventum cum lucro restituere debeat: quia mercator ille e-
903. quidem de ea disponere non potest ad quem vult usum, sed ad negotiationem; nec eà uti nomine proprio, sed conferentis; nec idè confendus est dominus istius pecuniæ, quòd periculo ipsius subiaceat, ipsique pereat, si pereat. Quia vulgatum istud, *unaqueque res domino suo perit*, universaliter verum non est; uti nec istud, *unaqueque res domino suo fructificat*, uti constat ex eo quòd res emptæ, si pereat, aut fructificet ante traditionem, pereat aut fructificet emptori, licèt nondum sit sub dominio ipsius. Item ex eo quòd res deposita, commodata, locata, non sit sub dominio depositarii, commodatarii, locatarii, quorum tamen periculo nonnunquam subest, vi contractus affectionis adjecti deposito, commodato, &c.

Confirmatur 1°. quia pecuniæ dominium non transfertur nisi collator velit. In casu verò, de quo agitur, non vult illud transferre, sed pecuniæ duntaxat usum concedere. 2°. si contingat affectuorem, cui pecuniam contulit, non esse solvendo, collator semper potest collatam à se pecuniam extra-

here, ante alios omnes creditores, in bonis istius affectuoris hypothecam habentes; potest quoque eandem furto sublatam, ubicumque reperitam, actione reali vindicare. Quæ omnia sunt aperta indicia retentionis domini.

Respondeo 1°. si contractus ille triplex desinat in mutuum, si non, non magis equidem justus adest titulus lucrandi ex præsentia societate, taliter inita, quam ex mutuo. Ob ea quæ dixi num. 895. & 896.

Respondeo 2°. negando antecedens. Ad ejus probationem nego subsumptum: quia mercator pecuniam illam periculo suo sic recipit, ut eam distrahere, adeoque moraliter destruere possit, nec teneatur eandem ipsi restituere, sed valorem duntaxat; nec denique collatoris interfit in quem usum à mercatore impendatur, modò eam vel valorem ipsius cum lucro recipiat, dum ad id mercatorem obligat; dum (inquam) obligat ipsum ad eam cum lucro restituendam, vel valorem ipsius, in quemcumque usum applicata fuerit, & quocumque tandem modo perierit, & si negotiatio successum habuerit, si non. Quod profectò signum est, quòd in mercatorem transfuserit potestatem eà utendi ad omnem usum sibi placitum, adeoque mercator habeat illius dominium, potius quam depositarius, commodatarius, &c. de quibus supra. Ipsi enim tenentur rem eandem in individuo restituere, mercator solum eandem in specie; ipsi etiam re illà uti non possunt, nisi salvà rei substantià; non proinde ad placitum: secùs mercator ille.

Dicunt quidem Adversarii, mercatorem eà pecunià solum uti posse ad negotiationem, ejusque finem. Sed contra: si pecuniæ collator ad eum solum finem & usum, pecuniam suam ei concessisset, cur ipsum obligasset ad certum lucrum sibi pendendum in omnem eventum, etiam quo negotiatio lucrum nullum pareret, sed potius damnum? Hinc ergo convincitur voluisse sibi à mercatore pendere lucrum, si ex negotiatione proveniens, si ve undecumque; adeoque quemcumque placitum pecuniæ usum mercatori concessisset. Si enim solum intendisset lucrum ex negotiatione, non perstitisset in volendo lucrum, negotiatione non succedente. Quidquid ergo verbotenus, vel specietenus in contrarium asserat, reipsà non vult efficaciter societatem, nec negotiationem, sed lucrum ex pecunia sua, mercatori ad usum, si ve negotiationis, si ve alium quemcumque concessa, & in omnem eventum cum lucro restituenda: quod est velle lucrum ex mutuo.

Et hinc ad 1^{am}. confirmationem nego subsumptum: tametsi enim specietenus non velit, reipsà vult mutuare, arque ex mutuo lucrum referre; non autem ex sola negotiatione (uti proximè audivimus) neque ex

vera societate, prout n. 897. & 898. ostendimus.

906 Ad 2^m. confirmationem respondeo, ea quæ ibi dicuntur, non esse signa sufficientia retentionis domini, sed specialis duntaxat obligationis, quæ pecunia illa specialiter obligata manet collatori suo, ante alios creditores omnes. Sic enim res vendita, in se adhuc extans apud emptorem, factum impotentem ad solvendum, manet specialiter obligata vepditori (licet non retinenti dominium ipsius) eamque ipse extrahere potest ante omnes alios creditores. Similiter pecunia mutuata ad refectorem domus, vel navis, in casu similis impotentia mutuatarum, manet specialiter obligata mutuanti; res quoque empta ex pecuniis pupilli, manet specialiter obligata pupillo, dominium non retinenti, &c. Videri potest Lessius lib. 2. c. 15. dub. 4.

907 Objicies 4°. non est cur contractui societatis adjici nequeat pactum, quo pecuniæ collator, retento illius dominio, in alterum socium rejiciat fortis periculum, justo pretio onus istud ipsi componendo; quemadmodum simile pactum, cum justa oneris compensatione, adjici potest contractui depositi, commodati, locationis, juxta L. 1. ff. depositi.

Respondeo constare ex Ecclesiæ declaratione, doctrinaque plurium Conciliorum ac Sanctorum, atque ex rationibus cap. præcedenti allatis, tale pactum adjici non posse societati. Unde magnum quoad hoc est discrimen inter contractum societatis & depositi, vel etiam commodati & locationis. Nam etiam si periculum rei depositæ, commodatæ, locatæ, regulariter maneat apud deponentem, commodantem, locantem, tamquam dominum; id non est de essentia istorum contractuum, sicut est de essentia societatis: cum de essentia depositi solum sit committere rem suam alteri custodiendam; de essentia commodati gratuitè ipsi concedere usum rei suæ, salvâ ejus substantiâ; de essentia locationis, rei suæ usum alteri concedere pro justo pretio. Et idè dum contractibus istis pactum adjicitur assecurationis rei depositæ, &c. adjicitur præter, non contra naturam eorum; dum verò adjicitur societati, adjicitur contra naturam ipsius: eò quòd de societatis essentia sit communio in damno, sicut in lucro, ut S. Antoninus observavit supra, idque ad eò certum fuit toti Antiquitati, ut Zonaras & Theodorus Balsamon id deduci censeant ex Canone XVII. Concilii Nicæni I. ubi sic: *Siquis inventus fueris post statutum hoc usuras ex mutuo sumere, vel eam rem aliter persequi... vel aliquid excogitare turpis lucris gratiâ, è Clero deponatur, & sit alienus à Canone.* Quorum verborum Zonaras sensum esse dicit: *Si quem, post ea qua nunc statuta sunt, usuras ex tractatione, hoc est quasi insar negotiationis... aut aliâ quâcumque ra-*

tione exigere comperitum fueris, è Clero deponatur, &c. sanctorum enim nomen & infamiam aliqui declinantes, pecuniam ita dant mutuanam, ut sibi lucri partem ex ea paciscantur, nec se feneratorum, sed socios denominent, ac emolumentorum tantum participes, nullum interea jaculura periculum subeant. Hæc igitur, & hujusmodi omnia Canon vetat. Theodorus quoque Balsamon in Commentario ad eundem Canonem XVII. Concilii Nicæni: *Quidam (inquit) Sacerdotum Canonem intelligentes, & ipsum circumscriptibentes, eique fraudem facientes, verba quidem servant, mentem autem negligunt. Dant autem nonnullis pecuniam, & tantam ex lucro partem se capturos paciscuntur, periculum autem agnunt qui eam accipiunt; & cum sint reverà feneratorum, verbo tamen societatem prætexunt; quia reverà lucrum ex mutuo, non ex societate, absque legitimo titulo exigunt, & sic in Canonem illum mutato nomine impingunt, quasi mutato nomine culpa transferatur, & pena, & vox possit abolere reatum, ait Innocentius III. in epist. ad Archiepiscopum.*

Objicies 5°. tres contractus, de quibus 908 quæstio, justè fieri possunt cum diversis personis, modò servetur æqualitas pretii. Ergo etiam cum eadem persona, servatâ eadem æqualitate. In ea quippe justitia consistit, non in habitudine ad personas.

Respondeo 1°. antecedens concedi quidem à Sylvio, sed à non paucis negari, signanter ab Illustrissimo Geneto, Vassionensi Episcopo, in Th. Mor. Gratianopolit. to. 1. tr. 4. c. 14. in fine. *Nisi (inquit) pecunia collator jus societatis, à se initæ cum mercatore, transferat in assecuratore fortis, certique lucris.* Quia totum jus lucrandi aliquid in conferente pecuniam, non industriam, in societate; juxta S. Thomam scriptis laudatum, fundatur in periculo, cui pecuniam suam exponit. Cessante ergo periculo isto, cessat in ipso justus lucrandi titulus. Atqui cessat periculum istud, si pecuniæ collator cum socio, siue cum alio ineat contractum assecurationis fortis & lucris. Nec hoc tantum, sed insuper per contractum illum natura & essentia societatis destruitur, dum destruitur communio in damno, solaque restat communio in lucro: neque enim cum socio communicat in damno, quia per contractum illum assecurationis, ipse, non socius, securus est de non damno.

Respondeo 2°. dato, non concesso 909 antecedente, negando consequentiam: quia societas, inita prout in antecedente, non desinit in mutuum, uti juxta Ecclesiæ declarationem desinit societas inita prout in consequente. Quia dum tres contractus non fiunt cum socio, sed unus cum socio, duo alii cum aliquo tertio, socius non tenetur ad dandam ipsi partem lucris, nisi casu quo negotiatio succedat, nec pecuniâ sibi collatâ uti potest, nisi ad negotiationem, ad quam solam

